

6.ÜNİTE

ETKİN

VATANDAŞLIK

6.ÜNİTE ETKİN VATANDAŞLIK GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE DEMOKRASİ SERÜVENİ

Geçmişten günümüze bir arada yaşayan inşalar çeşitli şekillerde yönetilmiş ancak **sürekli** yeniye ve mükemmeli aramıştır. Bundan dolayı monarşi, oligarşi gibi yönetim anlayışı barışın ve huzurun hâkim olduğu, can ve mal güvenliğinin sağlandığı, fikirlerin özgürce ifade edildiği, insanların hür ve eşit olduğu yönetim şekli olan demokrasiye dönüşmüştür. Günümüz dünyasında devletlerin büyük çoğunluğu demokrasi ile yönetilmektedir.

DEMOKRASİ: Yurttaşların hür iradesi ile yönetime etki ettiği, insanların eşit ve özgür olduğu, temel hak ve özgürlüklerin güvence altında olduğu yönetim anlayışıdır. Demos (halk) ve Kratos (güç, yönetim) sözcüklerinin birleşiminden oluşmuştur.

Toplumların bugünkü demokratik yaşama ulaşması bir anda olmamış, belirli bir süreç izleyerek günümüzdeki hâlini almıştır.

6.ÜNİTE ETKİN VATANDAŞLIK

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE DEMOKRASİ SERÜVENİ

ANTİK YUNAN DA DEMOKRASİ

MÖ 6 ve 4. Yüzyıllar **Site** adı verilen şehir devletlerinden **Atina'da demokrasinin ilk örneği** uygulanmıştır. Kararlar Agora adı verilen meydanda **yirmi yaşından büyük ve hür erkekler** tarafından alınırdı. **Köleler, Atinalı olmayanlar ve kadınlar bu toplantılara katılmazdı.** Bu açıdan eksik bir yönü olsa da kararlarda halkın söz hakkı olması ve ortak kararın alınması açısından **dünyadaki ilk doğrudan demokrasi örneği** olarak nitelendirilebilir.

ANTİK ROMADA DEMOKRASİ

MÖ 5. yüzyılda Roma Cumhuriyeti'nde halk ile soylular arasında **On iki Levha Kanunları** adı verilen anlaşma imzalanmıştır. Bu kanunlar ile **Roma halkının görev ve sorumlulukları, vatandaşlık hukuku ile devlet vatandaş ilişkileri** düzenlenmiştir.

İSLAMİYET VE DEMOKRASİ

İslamiyet'in M.S. 610 yılında ortaya çıkışı ile birlikte **demokrasi ve insan haklarında önemli gelişmeler** yaşandı. İslamiyet'e göre; **insanların birbirlerine karşı üstünlüğü, ırk ve sınıf ayrımı reddedildi.** Birlikte karar almaya önem verildi. Peygamber efendimizde 632 yılında yaptığı **Veda haccında** tüm insanlığa **Veda Hutbesi** olarak bilinen **demokrasi ve insan hakları belgesini miras bıraktı.** Bu hutbede peygamber efendimiz **yaşama hakkından, eşitliğe, kadın haklarından, mülkiyet hakkına** birçok konuya değinmiştir.

632 Vedâ Hutbesinde
Yer Alan İnsan Haklarına İlişkin
Özet Maddeler

- Bütün Müslümanlar aralarında farka bakılmaksızın kardeştir.
- İnsan haklarının korunması önemlidir.
- Arap ve diğer milletlerin ve ırkların eşittir.
- Dil ve dinlerin ayırt edilmemelidir.
- İnsanların birbirini bildirmesinin, mallarını çalmasını yasak olduğu vurgulanmıştır.

İslamiyet'in M.S. 610 yılında ortaya çıkışı ile birlikte demokrasi ve insan haklarında önemli gelişmeler yaşandı. İslamiyet'e göre; insanların birbirlerine karşı üstünlüğü, ırk ve sınıf ayrımı reddedildi. Birlikte karar almaya önem verildi. Peygamber efendimizde 632 yılında yaptığı Veda haccında tüm insanlığa Veda Hutbesi olarak bilinen demokrasi ve insan hakları belgesini miras bıraktı. Bu hutbede peygamber efendimiz yaşama hakkından, eşitliğe, kadın haklarından, mülkiyet hakkına birçok konuya değinmiştir.

6.ÜNİTE ETKİN VATANDAŞLIK GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE DEMOKRASİ SERÜVENİ

MAGNA CARTA LIBERTATUM (MAGNA KARTA LIBERTATUM)

1215: İngiltere kralı I. John (Con) ile soylular arasında imzalanan anlaşma ile kendi yetkilerini kısıtlamıştır. Bu anlaşmaya göre yargılamadan ceza verilemeyeceği ilkesi ve gelişigüzel vergilendirme yapılamayacağı kral tarafından kabul edildi

FRANSIZ İHTİLALİ VE DEMOKRASİ

1789 Fransız İhtilali ile halk krala karşı halk ayaklanmış ve sonucunda krallık rejimi sona erdi cumhuriyete geçildi, İnsan ve Yurttaşlık Hakları Bildirgesi'nin imzalandı. Önce Avrupa'da ardından tüm dünyada cumhuriyet, eşitlik, özgürlük ve adalet gibi fikirler hızla yayıldı.

İNSAN HAKLARI EVRENSEL BİLDİRGESİ

10 Aralık 1948 de Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Kurulu tarafından imzalanan bildirgeye göre hem siyasal hem de toplumsal haklar güvence altına alınmıştır. Bu bildirgeye göre tüm insanlar özgürlük, onur ve haklar bakımından eşit doğarlar. Akıl ve vicdan sahibidirler. Birbirlerine karşı kardeşlik duygularıyla hareket etmelidirler

6.ÜNİTE ETKİN VATANDAŞLIK GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE DEMOKRASİ SERÜVENİ

TÜRK TARİHİNDE DEMOKRATİK UYGULAMALAR VE DEMOKRASİNİN GELİŞİMİ

İslamiyet öncesi Türklerde toplumsal hayat **TÖRE** denilen yazısız hukuk kurallarına göre düzenlenmiştir. Töreye göre **adalet** en önemli meseledir. Yusuf has Hacip Kutadgu Bilig de Türk töresi ile ilgili verdiği bilgilere göre **halk bey ve kul diye ayırmamıştır**. **Hüküm verirken oğul, akraba, yabancı şeklinde ayırım yapılmadan adaletle hüküm verilmiştir** demiştir.

Kadın haklarına değer vermek demokrasinin bir gereğidir. Türklerde kadın hakları her daim gözetilmiş kadınlar toplumsal hayatın parçası olmuştur. İlk Türk devletlerinde Hakanın yanında hakanın eşi **Hatunun** da devlet işlerinde söz sahibi olması **kurultaya katılması, elçi kabul etmesi** kadın haklarının gözetilmesine örnektir.

İslamiyet öncesi Türklerde toplumsal devlet işleri **KURULTAY** adı verilen büyük toplantılarda alırdı. Kurultayda **kararların tartışılarak alınması düşünce özgürlüğü açısından, hatunun kurultaya katılması kadın hakları açısından, hakanın töreye bağlı hareket etmesi kağanın yetkilerinin kısıtlanması** açısından demokrasiye örnektir.

İslamiyet'in kabulü ile birlikte **kurultayın yerini DİVAN** almıştır. Divana **hükümdar, vezirler ve üst düzeydeki devlet görevlileri katılıyordu**. Divanda belirli günlerde **halkın şikâyetleri de dinleniyor ve sorunların çözümüyle ilgili karar veriliyordu**. Divanın karar alan **bir meclis gibi çalışması, halkın sorunlarına çözümler getirilmesi demokratik uygulamaya** örnektir.

6.ÜNİTE ETKİN VATANDAŞLIK GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE DEMOKRASİ SERÜVENİ

Türk İslam devletlerinde kimsenin dinine inancına yaşam tarzına karışılmamıştır. Halk özgürce istediği dine inanmış ibadetlerini istediği gibi yapmıştır. Mahkemelerde adaletle davranılmış kimseye haksızlık ve ayrımcılık yapılmamıştır. Bu uygulama demokratik anlayışa örnektir.

1808'de Osmanlı padişahı 2. Mahmut eyaletlerin ileri gelenleri ayanlarla **SENED-İ İTTİFAK** adında bir sözleşme imzalamıştır. Bu sözleşmeye göre padişah kendi yetkilerini ilk kez kısıtlamış ayanlara bazı yetkiler vermiştir. Padişahın yetkilerinin kısıtlanması açısından demokratik uygulamaya örnektir.

1839'da **TANZİMAT FERMANI** ilan edildi. Tanzimat fermanı ile demokrasi ve insan hakları konusunda önemli bir adım atıldı. Padişah yetkilerini kendi isteği ile sınırlandırdı. Herkesin kanun önünde eşit olduğu belirtildi. Kimse yargılanmadan cezalandırılmaması kararlaştırıldı. Bu ferman ile Türk demokrasi geleneğinde anayasal düzenin gerçekleşmesi yolunda ilk ciddi adım atıldı.

1876'da **I. MEŞRUTİYETİN** ilanı ile türk tarihinin ilk anayasası olan **KANUN-İ ESASİ** hazırlanmış ve kanun önünde eşitlik ve birey haklarının anayasa güvencesine alınması sağlanmıştır. Bu dönemde Osmanlı Devleti'nde halk ilk kez seçme ve seçilme hakkını kullanmıştır. Halk tarafından seçilen meclise "**Meclis-i Mebussan**" adı verilmiştir. **II. MEŞRUTİYETİN** ilanı (24 Temmuz 1908) ile Osmanlı Devleti'nde parlamenter yönetime geçilmiş ve halk seçme seçilme hakkını kullanarak seçimlere katılmıştır. Halkın devlet yönetimine katılması demokrasi uygulamasına en güzel örnektir.

6.ÜNİTE ETKİN VATANDAŞLIK GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE DEMOKRASİ SERÜVENİ

Türk demokrasi tarihinde **23 Nisan 1920'de Ankara'da Büyük Millet Meclisinin açılması** önemli bir yer tutar. Büyük Millet Meclisinin açılması ile demokrasinin tanımında yer alan halkın kendi kendisini yönetme ilkesi gerçekleşti. **29 Ekim 1923'te cumhuriyet ilan edilerek** demokratik ilkelere dayalı yeni Türk devletinin yönetim biçimi belirlendi. 1934 tarihinde **kadınlara seçme ve seçilme hakkı verildi**, 1945 yılında Nuri Demirağ tarafından **Milli kalkınma Partisinin** kuruldu 1946 da **çok partili seçim** yapıldı. Böylece farklı fikirlerin serbestçe meclise yansması ile Türk demokrasisi taçlanmıştır.

DEMOKRASİNİN UYGULANIS BİCİMLERİ

DOĞRUDAN DEMOKRASİ

Yönetimle ilgili her türlü karar halkın **tamamının katılımı ile** alınır. Uygulanışı zordur. Nüfusun az olduğu eski Yunan şehir devletlerinde uygulanmıştır.

YARI DOĞRUDAN DEMOKRASİ

Yönetimde halkın seçtiği temsilciler olmasına rağmen **çoğu zaman halkın iradesine ihtiyaç duyulur**. Bu nedenle sık halk oylaması yani **referandum** yapılır.

TEMSİLİ DEMOKRASİ

Yönetimde **halkın seçtiği temsilciler bulunur**. Halk iradesini seçtiği temsilcilere devretmiştir. **Nüfusu çok olan yerlerde uygulanır**. Günümüzde birçok ülkede bu sistem uygulanmaktadır.

7.SINIF ÖĞRETEN DEFTER

6.ÜNİTE ETKİN VATANDAŞLIK ATATÜRK VE DEMOKRASİ

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu **Mustafa Kemal Atatürk**'ün çocukluk yıllarından itibaren **yegâne ideali Türk milletinin hür ve demokratik bir sistem** içerisinde yaşamasıydı. Ömrü boyunca bu idealler uğruna çalışmıştır. Çocukluğundan itibaren **yaşadığı çevre ve kitaplarını okuduğu düşünürler demokratik düşünce yapısının oluşmasını etki** etmiştir. Öğrencilik yıllarında **ülke sorunları ile yakından ilgilenmiş** ve arkadaşları ile **ülkenin içinde bulunduğu kötü durumdan kurtuluşunun demokratik sistem ile olacağını** söylemekten çekinmemiştir.

Atatürk 1906'da ilk görev yeri olan **Şam'da Vatan ve Hürriyet Cemiyetini** kurmuştur. İlk görev yerinde bir cemiyet kurarak **ülke sorunlarına demokratik yollarla çareler üretmeye** çalışması Atatürk'ün **demokrasiye vatan sevgisine ve özgürlüğe önem** verdiğini göstermektedir.

1909 yılında **2. Meşrutiyete karşı çıkan 31 Mart ayaklanmasının bastırılmasında Mustafa Kemal etkin bir rol** oynamıştır. Ayaklanmanın bastırılması için adını bizzat adını kendisinin verdiği hareket ordusu isyanın sona ermesini sağlamıştır. Mustafa Kemal'in burada **Demokratik bir sistem olan Meşrutiyeti korumak için verdiği mücadele demokrasiye verdiği önemi göstermektedir.**

7.SINIF ÖĞRETEN DEFTER

6.ÜNİTE ETKİN VATANDAŞLIK ATATÜRK VE DEMOKRASİ

1.Dünya savaşı sona erip Osmanlı devleti yenilgiye uğradıktan sonra Anadolu'nun birçok yeri işgal edilmişti. **Gazi Mustafa Kemal** Atatürk 19 Mayıs 1919 da Samsun'a çıkarken aklında **Yurdu** düşman işgalinden kurtarmak ve **Milli egemenliğe dayalı** bağımsız bir devlet kurmak vardı.

Mustafa Kemal 22 Haziran 1919'da Önde Gelen komutanlarında desteği ile hazırladığı **Amasya Tamiminde** (Genelgesinde) "**Milletin istiklâlini yine millet azim ve kararı kurtaracaktır**" demek suretiyle **millî iradeye ve demokrasiye** vurgu yapılmıştır.

Mustafa Kemal ve Doğu Anadolu'dan gelen delegelerin katılımı ile yapılan **Erzurum Kongresinde** **Milli kuvvetleri etkin millet iradesini hâkim kılmak esastır**. Maddesi **Milli iradeye ve demokrasiye** yapılan vurguyu göstermektedir.

Erzurum Kongresinde temelleri atılan Temsil Heyeti oluşturulurken **üyelerinin seçimle belirlenmesini** ve bu üyelerin **Millî Mücadele'ye** ait kararları almasını sağlamıştır. Bu heyetin oluşturulması **Milli iradeye ve demokrasiye** verilen **önemi** göstermektedir.

Sivas'ta çıkarılan **İrade-i Milliye (Millî İrade)** gazetesi ve Ankara'da çıkarılan **Hâkimiyet-i Milliye (Millî Egemenlik)** gazetelerinin isimleri bile Mustafa Kemal Atatürk'ün **demokrasi verdiği önemi** göstermektedir.

6.ÜNİTE ETKİN VATANDAŞLIK ATATÜRK VE DEMOKRASİ

Son Osmanlı mebusan meclisi Misak-ı Milli kararlarını ile tüm dünyaya bağımsızlık ve egemenlik konusunda boyun eğilmeyeceğini ilan ettikten sonra İstanbul işgal edilmiş ve meclis kapatılmıştır. Meclisin kapatılması üzerine **Mustafa Kemal yeniden seçimlerin yapılmasına ve 23 Nisan 1920 de Ankara'da TBMM açmasına öncülük etmiştir.** Mustafa kemalin **Millet iradesine dayalı bir meclisin açılmasına öncülük etmesi Milli iradeye ve demokrasiye verdiği önemi** göstermektedir.

Türk milletinin karakterine en uygun yönetim şeklinin cumhuriyet olduğunu belirten Atatürk **29 Ekim 1923'te Cumhuriyeti ilan etmiştir.** Bu sayede **halk yönetime tam manasıyla hâkim olmuş** seçtiği vekiller aracılığıyla yönetime katılmıştır. Atatürk **cumhuriyeti ilan ederek milli egemenliği ve demokrasiyi** ülkemizde kurumsallaştırmıştır.

Atatürk liderliğindeki TBMM 1 Kasım 1922'de kabul ettiği bir kanunla, halifelik ve saltanat birbirinden ayırıp, **saltanat kaldırdı.** Böylece **milli egemenlik ve demokrasinin önündeki en büyük engel olan tek adam yönetimi sona ermiştir.**

"Efendiler! Yarın Cumhuriyeti ilan Edeceğiz" 28.10.1923
Gözi Mustafa Kemâl ATATÜRK

7.SINIF ÖĞRETEN DEFTER

6.ÜNİTE ETKİN VATANDAŞLIK ATATÜRK VE DEMOKRASİ

Demokrasinin olmazsa olmazlarından biride **siyasi partilerdir**. Siyasi partiler sayesinde **mecliste farklı fikirler temsil edilecek, millet egemenliği güçlenecek ve hükümet denetlenecekti**. Atatürk 1923'te **Halk fırkasını kurmuş** bunun yanında **çok partili sisteme** geçilmesi de gerekmektedir. Atatürk Memleket meselelerini tartışmalıyız. Hükûmeti denetleme sistemi kurarak medeni ülkelerin parlamentolarına benzemeliyiz sözü doğrultusunda **1924 Terakkiperver Cumhuriyet fırkası, 1930 da Serbest Cumhuriyet Fırkasının** kurulmasını destekleyerek **demokrasiye ve milli egemenliğe verdiği önemi göstermiştir**.

Atatürk demokrasinin gereği olarak **kadınlara da siyasi sosyal ve ekonomik haklar** verilerek **erkeklerle eşit koşullarda haklara sahip olmasını** istemekteydi. Bu amaçla **Medeni Kanun** ile (17 Şubat 1926) **evlilik, boşanma, miras gibi toplumsal olaylarda kadın-erkek eşitliği** sağlanmıştır. Kadınlara **siyasi alanda da haklar** vermek isteyen Atatürk **kadınlara 1930 yılında belediye seçimlerine katılma hakkı, 1934 yılında milletvekili seçimlerine katılma** hakkı verilmiştir.

Kadınlara seçme ve seçilme haklarının verilmesi ile demokrasinin önemli değerlerinden eşitlik ve katılım ilkeleri gerçekleştirilmiştir.

6.ÜNİTE ETKİN VATANDAŞLIK TÜRKİYE CUMHURİYETİNİN TEMEL NİTELİKLERİ

Devletimiz vatandaşının huzuru, mutluluğu, refahı için çalışmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti içerisinde **yaşayan farklı dine, farklı görüşe, farklı sosyal ve ekonomik düzeye sahip tüm vatandaşların huzur içerisinde yaşamaları için hakları anayasa ve yasalarla güvence altına alınmıştır. Anayasa** bir devletin nasıl yönetileceğini gösteren, temel niteliklerini belirten, vatandaşların hak ve özgürlüklerini koruyan **en temek kanundur**. Anayasamız demokratik ilkeleri benimsemiş, insan haklarına ve özgürlüklere değer veren bir devletin ihtiyaç duyduğu uygulama ve düzenlemelere yer verilmiştir. **Türkiye Cumhuriyeti anayasasının 2. Maddesinde devletin temel nitelikleri yer almaktadır**

Türkiye Cumhuriyeti anayasasının ilk üç maddesi değiştirilemez değiştirilmesi teklif dahi edilemez. **Bunlar 1. Maddede belirtilen Devletin şekli 2. Maddede belirtilen Cumhuriyetin nitelikleri ve 3. Maddede belirtilen Devletin bütünlüğü, resmî dili, bayrağı, millî marşı ve başkenti dir.**

Devletin Şekli

MADDE 1 - Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir.

Cumhuriyetin nitelikleri

MADDE 2 - Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan,

Demokratik, Laik, Sosyal bir Hukuk devletidir.

Devletin bütünlüğü, resmî dili, bayrağı, millî marşı ve başkenti

MADDE 3 - Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili Türkçedir. Bayrağı, şekli kanununda belirtilen, beyaz ay yıldızlı al bayraktır. Millî marşı "İstiklâl Marşı"dır. Başkenti Ankara'dır

6.ÜNİTE ETKİN VATANDAŞLIK TÜRKİYE CUMHURİYETİNİN TEMEL NİTELİKLERİ

DEMOKRATİK DEVLET

Türkiye Cumhuriyeti anayasasının 2. Maddesinde de belirtildiği üzere ülkemiz demokratik bir devlettir ve bunu uygulamalarda görmek mümkündür.

Ülkemizde **yöneticiler seçimle belirlenir**.
Ülkemizi üyeleri seçimle belirlenen TBMM ve Cumhurbaşkanı yönetir.

18 yaşını gelmiş her vatandaşın makam mevki, cinsiyet fark etmeksizin **eşit seçme ve seçilme hakkı** vardır.

Ülkemizde **çok partili sistem** mevcuttur ve kanunlar çerçevesinde her görüşten **siyasi parti kurmak serbesttir**.

Vatandaşlar özgür iradesi ile **istediği partiye oy verme hakkına** sahiptir.

Seçimler belirli bir süre ile tekrarlanır.
Ülkemizde seçimler 5 yılda bir tekrarlanır.

Ülkemizde seçimler **gizli oylama, açık sayım usulü ile yapılır**. Böylece seçmenlerin iradesi meclise daha iyi yansır.

6.ÜNİTE ETKİN VATANDAŞLIK TÜRKİYE CUMHURİYETİNİN TEMEL NİTELİKLERİ

LAİK DEVLET

Laiklik **din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılması ve ülkede inanç özgürlüğünün** olmasıdır. T.C Devleti laik bir devlettir.

Türkiye Cumhuriyeti devletinde **din ve devlet işleri birbirinden ayırır.**

Türkiye Cumhuriyeti devleti vatandaşları arasında hiçbir şekilde **din ve mezhep ayrımı yapmaksızın herkese eşit davranır.**

Türkiye Cumhuriyeti içerisinde yaşayan **herkesin din, vicdan ve ibadet özgürlüğü vardır.**

Türkiye Cumhuriyeti'nde yaşayan **hiç kimse inancından ibadetinden dolayı kınanmaz.** Kimseye dininden dolayı baskı yapılmaz.

SOSYAL DEVLET

Sosyal devlet, vatandaşların **belirli bir yaşam seviyesinin altına düşmeden yaşayabilmesi, sosyal ve ekonomik haklarla desteklenmesi** temeli üzerine kurulmuştur. Sosyal devlet **maddi manevi açıdan dezavantajlı vatandaşların ihtiyaçlarını** karşılar. Türkiye Cumhuriyeti devleti de sosyal bir devlettir.

7.SINIF ÖĞRETEN DEFTER

6.ÜNİTE ETKİN VATANDAŞLIK

TÜRKİYE CUMHURİYETİNİN TEMEL NİTELİKLERİ

Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının toplumsal ve ekonomik varlıklarını iyileştirmek için çalışır.

Türkiye Cumhuriyeti Ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan geri kalmış bireyleri destekler.

Türkiye Cumhuriyeti'nde devlet okullarında eğitim ücretsiz, bakıma muhtaç yaşlılara huzurevi ve kimsesiz çocuklara çocuk esirgeme kurumu gibi kurumlarla hizmet sağlanır.

HUKUK DEVLETİ

Devletin ve devleti yönetenlerin tüm eylem ve işlemlerinde hukuka bağlı olduğu, vatandaşların hukuki güvence içinde yaşadıkları, herkesin kanun önünde eşit olduğu devlet Hukuk Devletidir.

Türkiye Cumhuriyeti'nde yönetici ya da yönetilen **herkes kanun önünde eşittir. Kimseye ayrıcalık tanınmaz.**

Türkiye Cumhuriyeti'nde
mahkemeler bağımsız ve
tarafsızdır.

Türkiye Cumhuriyeti tüm vatandaşlar, yasama ve yürütme Anayasaya aykırı işler yapamaz.

Türkiye Cumhuriyeti'nde hak arama mahkemelerde yapılır. Temel hak ve özgürlükler güvence altındadır.

7.SINIF ÖĞRETEN DEFTER

6.ÜNİTE ETKİN VATANDAŞLIK DEMOKRASİNİN KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR

Demokrasi, **halkın** seçtiği yöneticiler aracılığıyla **kendi kendini yönettiği**, vatandaşların toplumsal ve ekonomik durumu ne olursa olsun **tüm yurttaşların eşit sayıldığı** yönetim biçimidir. Demokrasiyle yönetilen ülkeler incelendiğinde **huzurun barışın, gelişmişliğin** hâkim olduğu görülmektedir. Toplum **ailede, okulda ya da sosyal yaşamda** demokratik değerleri ne kadar içselleştirirse de o kadar gelişme gösterir. Ancak **demokrasi** bazı dönemlerde ve bazı ülkelerde asker, polis, gibi çeşitli güçler tarafından **darbe** yapılarak kesintiye de uğrayabilir.

Ailede Demokrasi

Demokrasi bilinci ilk olarak toplumun temel taşı olan ailede başlar. **Ailede annenin babanın ve çocukların eşit söz hakkı** olması, özellikle çocukları ilgilendiren konularda onların **fikirlerinin alınması**, aile fertlerinin birbirinin **görüşlerine saygı** duyması ailede demokrasi uygulamalarına örnektir.

Okulda Demokrasi

Aileden sonra demokrasi bilinci kazanılan en önemli kurumlardan biriside okuldur. Okulda **öğrencilerin birbirine saygı göstermesi, birbirinin hakkına saygılı olması, sınıfta eşit söz hakkı alması, arkadaşının sözünü kesmemesi, kantinde sırasını beklemesi, sınıf başkanı seçmesi ve seçilmesi, okul temsilcisi seçmesi...** gibi birçok uygulama okulda demokrasi uygulamasına örnektir.

Toplumda Demokrasi

Ailede ve okulda uygulanan demokratik uygulamalar demokratik bir toplumun temelini oluşturur. Demokratik toplumlarda insanlar **birbirinin haklarına saygı** gösterir, her yerde **sırasını bekler**, herhangi bir sorunu **kavga ile değil uzlaşma ile çözer**, farklı fiziksel ve kişisel özelliklere **saygı duyar**, **seçme ve seçilme haklarını kullanır...**

6.ÜNİTE ETKİN VATANDAŞLIK DEMOKRASİNİN KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR

Dünya nüfusunun büyük çocukluğu demokrasi ile yönetilse de **antidemokratik** yani demokrasi ile bağdaşmayan uygulamalar da görmek maalesef mümkündür. Antidemokratik uygulamalara örnek olarak,

- Dünyanı birçok yerinde **yaşanan savaşlar ve şiddet** (Suriye, Arakan, Doğu Türkistan, Yemen)
- Dinsel, mezhepsel ve düşüncesel **farklılıklara saygısızlık** ve baskılar,
- **Etnik ayrımcılık** yani ırkçılık,
- **Kadına, çocuğa, yaşlıya... yönelik şiddet**
- **İnsanların yaşama, eğitim, sağlık, yerleşme ve seyahat... gibi haklarının kısıtlanması,**
- **Demokratik yönetimlerin darbe** ya da baskı ile yönetimden uzaklaştırılması,
- ...

DEMOKRASİNİN KARA LEKESİ DARBELER

Demokratik toplumlarda bazı zamanlarda demokrasi darbe sonucu zarar görebilir. **Darbe** bir ülkede demokratik yönetimin zorla istifa ettirilmesi, **yönetimi ele geçirmesidir**. Darbeyi çoğunlukla silahlı kuvvetler yapar.

Dünya siyasi tarihinde birçok darbe gerçekleşmiştir. Roma İmparatoru Julius Caesar (Jul Sezar) gibi bazı Roma imparatorları iktidarı darbe yaparak ele geçirmiştir. Fransa'da 1799 yılında Napolyon, Irak'ta 1968 yılında Saddam Hüseyin, Libya'da 1969 yılında Muammer Kaddafi darbe ile ülke yönetimlerine el koymuştur.

Ülkemizde de **27 Mayıs 1960, 12 Eylül 1980 28 Şubat 1997, 15 Temmuz 2016** da darbe ve darbe girişimleri olmuştur.

7.SINIF ÖĞRETEN DEFTER

6.ÜNİTE ETKİN VATANDAŞLIK DEMOKRASİNİN KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR

Günümüzde çok farklı yöntemi uygulanan darbelerin hepsinin ortak amacı demokratik yönetimleri yıkmak ve yönetimi ele geçirmektir. Ülkemizde en son darbe girişimi 15 Temmuz 2016 olmuştur. FETÖ (Fethullahçı terör Örgütü) demokratik yollarla seçilen iktidarı yıkmak ve Türkiye Cumhuriyeti yönetimini ele geçirmek amacıyla özellikle Türk silahlı Kuvvetleri içerisinde örgütlenmiş ve 15 Temmuz 2016 da darbeye teşebbüs etmiştir.

15 Temmuz 16 Temmuzla bağlayan gece Türk Silahlı Kuvvetleri içine sızmış bazı Fetö (Fethullahçı Terör Örgütü) terör örgütü mensupları yolları, köprüleri, hava alanlarını kapatması, bir çok kurum ve kuruluşa baskınlar yapması, devletin üst düzey yöneticilerinden bazılarını tutuklaması ile darbe girişimi başlamıştır. Fetö terör örgütü mensubu darbeciler TRT de zorla darbe bildirisini okuttular. TBMM dahil ülkenin birçok yeri bombalandı. Ancak demokrasiye sahip çıkan Türk milleti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın çağrısı ile meydanlara çıktı ve darbeye direnmeye başladı. TSK içerisindeki vatansever subayların desteği ile gece boyunca süren direniş sonunda darbe girişimi bertaraf edildi. 251 vatandaşımız şehit oldu. O gece özel kuvvetler komutanlığında kahramanca direnip şehit olan Ömer HALİSDEMİR darbe girişiminin sembol ismi haline gelmiştir.

